

mgr Aneta DRÓZDŹ
słuchacz studiów podyplomowych „Zarządzanie kryzysowe”
w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie

Założenia organizacyjno-metodyczne przygotowania funkcjonariuszy formacji policyjnych przeznaczonych do bezpośredniej ochrony osób

Omówienie
LEAD

Różnorodność i specyfika zadań realizowanych przez funkcjonariuszy formacji policyjnych przeznaczonych do bezpośredniej ochrony osób zawartych w zakresie obowiązków, wymaga najwyższego poziomu wiedzy i umiejętności zawodowych oraz wysokiego poziomu cech psychomotorycznych. Osiągnięcie tych umiejętności wymaga co najmniej dwóch lat intensywnego szkolenia o różnym zróżnicowaniu, a także odpowiedniego nakładu środków finansowych. W pełni wyszkoleni funkcjonariusze stanowią zaplecze kadrowe dla istniejących grup ochronnych najważniejszych osób w państwie oraz wizytujących nasz kraj przedstawicieli innych krajów. Stanowią wizytówkę formacji zarówno w kraju, jak i na arenie międzynarodowej. Są wzorem dla młodej kadry formacji i dlatego powinni charakteryzować się odpowiednim wyszkoleniem i sprawnością, wiedzą, kulturą osobistą, a także umiejętnością odpowiedniego zachowania się w różnych sytuacjach w czasie realizacji zadań ochronnych.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, zagrożenie, funkcjonariusz, szkolenie, metodyka, działania wojenne.

W celu właściwego przygotowania do skutecznego i rzetelnego wykonywania stawianych zadań program szkolenia realizowany jest w formie zajęć teoretycznych, praktycznych, obozów, sprawdzianów i zawodów organizowanych w ramach formacji oraz we współpracy z innymi jednostkami i formacjami (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego), a ponadto z zewnętrznymi organizacjami, instytucjami, firmami czy osobami, również spoza formacji umundurowanych, spełniającymi wymogi i dającymi rękojmię zachowania tajemnicy służbowej i państwowej.

Podstawą efektywnego szkolenia jest odpowiednie przygotowanie funkcjonariuszy w ramach treningu obejmującego fizyczne kształtowanie cech psychomo-

torycznych funkcjonariuszy, takich jak wytrzymałość, siła, szybkość, a także gibkość, elastyczność oraz zwinność i koordynacja ruchowa. Cechy te tworzą sprawnościową bazę wyjściową funkcjonariuszy przydatną do przeprowadzenia innych form szkolenia o charakterze specjalistycznym.

Do szkoleń specjalistycznych podzielonych wieloetapowo: od podstawowego, poprzez zaawansowane do wysoko kwalifikowanego pod względem zakresu, złożoności i poziomu zaawansowania szkolonych, można zaliczyć także szkolenia zasadnicze i uzupełniające. Pierwsze odbywają się systematycznie, drugie w zależności od zapotrzebowania, sezonowo i doraźnie.

Do szkoleń zasadniczych zaliczamy: szkolenie z zakresu sztuk i sportów walki, strzeleckiego, taktyki ochronnej, taktyki jazdy samochodem, pirotechniczne, łączności, ratowniczo-medyczne oraz podstaw prawnych. Natomiast uzupełniające, to: językowe, wodne, wysokościowe, spadochronowe, jeździeckie, śnieżnolodowe oraz z protokołu dyplomatycznego.

Kryteria doboru funkcjonariuszy do szkoleń specjalistycznych w obliczu coraz trudniejszych zadań służbowych oraz rosnących i stale ewoluujących zagrożeń krajowego i światowego bezpieczeństwa, determinują do stawiania im wysokich wymagań.

Cały tok szkolenia ukierunkowany jest na osiągnięcie jak najwyższej formy w działaniach taktycznych¹. Wysoki poziom przygotowania w takich dyscyplinach, jak: przygotowanie ogólnofizyczne, umiejętności strzeleckie, specjalistyczne (nurkowanie, alpinizm, spadochroniarstwo, taktyka jazdy samochodem itp.), technika w walce bezpośredniej, mają na celu osiągnięcie maksymalnie wysokiego poziomu w taktyce działań ochronnych. Są to filary, na których opiera się wiedza i możliwości taktyczne grupy ochronnej².

Szkolenie taktyczno-strzeleckie przygotowuje funkcjonariuszy do pełnienia służby podczas zabezpieczenia placówek dyplomatycznych w rejonie działań wojennych. Zawiera szereg zagadnień i ćwiczeń, które wyposażają funkcjonariuszy w niezbędny zasób wiedzy, umiejętności oraz nawyki pozwalające im wykonywać zadania służbowe na najwyższym poziomie. Jednakże zdobyta wiedza fachowa nie jest jedynym warunkiem dopuszczającym uczestnika kursu do wyjazdu w strefę działań wojny. Otóż niemniej ważne są cechy osobowościowe kandydata, gdzie osoby zbyt agresywne czy nadpobudliwe zostają z góry wyeliminowane.

Wiedza oraz przygotowanie zawodowe kadry dowódczej ma wpływ na realizowanie procesu szkolenia i właściwe jego ukierunkowanie. Dlatego też organizacja oraz kierowanie oddziałami szkolenia należy powierzać oficerom, którzy mają

¹ Por. Jałoszyński K.: Wybrane problemy szkolenia sił przeciwdywersyjnych, [w:] Właściwości dywersji i jej zwalczania. Zarys problemu, red. nauk. R. Jakubczak, B. Wiśniewski, MSWiA, Warszawa 2008, s. 86–91.

² Por. Jałoszyński K.: Pododdział antyterrorystyczny – uzbrojenie i wyposażenie, Centrum Kształcenia Specjalistycznego „Ban Lex”, Warszawa 2001, s. 28.

odpowiedni staż pracy w służbie oraz predyspozycje do kierowania zespołami ludzkimi³.

Funkcjonariusze kierowani do wykonywania zadań ochronnych w placówkach dyplomatycznych znajdujących się w strefach działań wojennych lub o dużym zagrożeniu terrorystycznym odbywają tzw. „kurs wojenny”. Celem kursu wojennego jest wyposażenie każdego funkcjonariusza w niezbędny zasób wiedzy zarówno teoretycznej, jak i praktycznej w zakresie radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych podczas wykonywania zadań w placówkach dyplomatycznych znajdujących się w strefie działań wojennych, a ponadto wykształcenia podstawowych umiejętności prowadzenia działań ochronnych, w tym ochrony obiektów i ochrony personelu dyplomatycznego.

Eksperci ochrony realizujący zadania w strefach działań wojennych⁴ mogą liczyć w sytuacjach szczególnych na wsparcie jednostek sił sojuszniczych. Najlepszym przykładem jest MEDEVAC (Transport Medyczny) czy QRF (Siły Szybkiego Reagowania) w zależności od sytuacji geopolitycznej danego kraju mogą być to siły koalicyjne bądź siły szybkiego reagowania kraju przyjmującego. Dlatego też niezmiernie ważnym elementem szkolenia specjalistycznego są procedury przewidziane dla wezwania wsparcia taktycznego i medycznego sił zewnętrznych. Wobec powyższego każdy z funkcjonariuszy zobowiązany jest znać zasady reagowania w języku angielskim gwarantującym pełne zrozumienie i sprawną kooperację.

Podczas kursu realizowane są zajęcia taktyczno-strzeleckie, walki wręcz, szkolenia pirotechniczne, jazda samochodem opancerzonym oraz szkolenia paramedyczne prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę instruktorską, która doświadczenie zdobywała podczas realizacji zadań w strefach działań wojennych.

Bloki tematyczne, zarówno taktyczny, jak i strzelecki podzielone są w taki sposób, aby każdy z funkcjonariuszy, niezależnie od doświadczenia i nabytych już umiejętności, potrafił zrealizować postawione mu zadania szkoleniowe, od „najłatwiejszego do najtrudniejszego”.

Po zakończeniu szkolenia z zakresu taktyki funkcjonariusze powinni znać specyfikę zadań ochronnych realizowanych w strefach działań wojennych. Przede wszystkim rolę i zadania ochrony bezpośredniej, odpowiednie szyki ochronne oraz zadania poszczególnych funkcjonariuszy w sztykach ochronnych (pieszych i w kolumnie samochodowej), jak również powinni potrafić dostosować szyk ochronny do zaistniałej sytuacji podczas realizacji zadań, umieć właściwie reagować w sytuacjach szczególnych (np. podczas ataku, ostrzału artyleryjskiego itp.) oraz taktycznie przemieszczać się w szyku pieszym oraz w kolumnie samochodowej grupy ochronnej. Funkcjonariusz musi potrafić bezpiecznie posługiwać się bronią palną indywidualnie oraz podczas wykonywania zadań ochronnych w zes-

³ Por. Jałoszyński K.: *Pododdział...*, s. 28.

⁴ Polak A.: *Zmienny charakter współczesnych konfliktów zbrojnych*, [w:] *Wojna i pokój przedmiotem badań polemologiczno-irenologicznych*, AON, Warszawa 2012, s. 49–50.

połach wieloosobowych, samodzielnie skonfigurować oporządzenie w zależności od realizowanych zadań oraz posługiwać się kompasem, mapą topograficzną oraz urządzeniami nawigacyjnymi.

Po zakończeniu szkolenia z zakresu strzeleckiego funkcjonariusz powinien znać budowę i zasadę działania wybranych jednostek broni palnej wykorzystywanej w strefach działań wojennych, znać oraz potrafić skonfigurować, w zależności od wykonywanych zadań, podstawowe osłony balistyczne, jak również umieć przyjmować postawy strzeleckie. Ponadto powinien bezpiecznie posługiwać się bronią palną podczas odbywania strzelań indywidualnych oraz w zespołach wieloosobowych, potrafić sprawnie posługiwać się bronią podczas poruszania się kolumną pojazdów oraz efektywnie posługiwać się bronią palną w warunkach ograniczonej widoczności.

Szkolenie rozpoczyna się wykładami na temat zasad bezpiecznego obchodzenia się z bronią palną podczas zajęć z jej wykorzystaniem. Następnie, podczas wykładów funkcjonariuszom przekazywana jest wiedza na temat danego regionu, w którym będą wykonywali zadania, a ponadto dokonuje się charakterystyki znajdujących się w nich polskich placówek dyplomatycznych. Jako materiał poglądowy prezentowane są zdjęcia, filmy oraz plany miast, budynków i tras przejazdów. W zajęciach wykorzystuje się wiedzę funkcjonariuszy, którzy powrócili z wykonywania zadań w tych regionach świata i posiadają aktualną wiedzę na temat obecnej sytuacji zarówno politycznej, jak i militarnej. Podczas prowadzenia zajęć taktycznych, zadania oraz warianty działań ochronnych mają przede wszystkim nauczyć funkcjonariuszy nawyków instynktownego, odruchowego działania. Szereg z nich ma za zadanie wymusić na funkcjonariuszach umiejętne zachowanie się w sytuacjach szczególnych, np. w przypadku śmierci dowódcy grupy ochronnej podczas wykonywania zadania i związanego z tym przejścia dowodzenia, a w konsekwencji – dowodzenia pozostałymi funkcjonariuszami zespołu w rejonie zagrożenia (ataku). Dzięki doświadczeniu instruktorów, zajęcia w ośrodku szkoleniowym można przeprowadzić w warunkach bardzo zbliżonych do realnych. Sytuacje taktyczne można rozwiązywać na szereg różnych sposobów, zachowując podstawowe zasady taktyczno-strzeleckie, które funkcjonariusze nabywają podczas kursu. Duże znaczenie ma umiejętność wykonywania zadań na różnych stanowiskach, takich jak dowódca, kierowca czy operator karabinu maszynowego, czyli tzw. zmienność funkcji, ponieważ oprócz realizacji zadań ochronnych wobec personelu dyplomatycznego, pełniona jest także służba ochrony placówki. Posiadanie tych umiejętności przez funkcjonariusza ma bardzo duży wpływ podczas doboru składu zespołu ochronnego przez dowódcę do wykonania określonego zadania.

Zajęcia strzeleckie pozwalają zapoznać funkcjonariuszy z budową i zasadami działania różnych rodzajów broni palnej, które są wykorzystywane w strefach⁵

⁵ Szerzej, Polak A.: Zmienny charakter współczesnych konfliktów zbrojnych, [w:] Wojna i pokój przedmiotem badań polemologiczno-irenologicznych, AON, Warszawa 2012, s. 45.

działań wojennych oraz z ich obsługą. Strzelania prowadzone są zarówno z pozycji statycznej, jak i w marszu, a także podczas przemieszczania się grupy ochronnej pojazdami opancerzonymi, np. podczas zerwania kontaktu ogniowego z przeciwnikiem czy ewakuacji VIP-a do miejsca bezpiecznego. W czasie zajęć zwraca się uwagę na przestrzeganie określonych warunków bezpieczeństwa.

Każdy z funkcjonariuszy musi mieć świadomość, iż sprzęt indywidualnego wyposażenia (broń osobista oraz sprzęt przewidziany do użycia w sytuacji bezpośredniego zagrożenia) musi być w ciągłej gotowości, także dbałość o jego konserwację oraz przydatność w użyciu spoczywa wyłącznie na ekspercie ochrony. Z uwagi na ciężkie warunki klimatyczne w krajach pełnienia służby, sprzęt ten wymaga szczególnej uwagi, aby w każdej chwili pozostał sprawny i niezawodny.

Podczas szkolenia paramedycznego uczestnicy kursu nabywają wiedzę i umiejętności w zakresie udzielania doraźnej pierwszej pomocy przedlekarskiej. Instruktorzy zwracają uwagę przede wszystkim na umiejętność działania w grupie, przewodzenia jej, oraz na umiejętności taktyczno-strzeleckie funkcjonariuszy podczas wykonywania procedur paramedycznych.

Podstawą zaliczenia kursu są zgrywające zajęcia taktyczno-strzeleckie, podczas których funkcjonariusze uczestniczący w kursie wykorzystują nabytą wiedzę i umiejętności w rozwiązywaniu zadań taktycznych, które zostaną przed nimi postawione. O pomyślnym ukończeniu kursu decyduje wiele czynników, w tym m.in. spełnienie przez uczestnika wymaganych norm, posiadanie przez nich odpowiednich cech osobowości, tj. umiejętność działania w zespole, umiejętność podejmowania decyzji, szczególnie w sytuacjach zagrożenia, jak i posiadanie predyspozycji psychofizycznych, a także koleżeństwo. Ma to ogromne znaczenie podczas wykonywania zadań w tak szczególnie trudnych warunkach⁶.

Konkludując, należy zauważyć, iż kompleksowe wyszkolenie kandydata do wyjazdu na placówkę dyplomatyczną ma fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania całej grupy. Z uwagi na specyfikę miejsc realizowanych zadań jednym z ważniejszych czynników przygotowujących funkcjonariuszy do funkcjonowania w strefie działań wojennych jest szkolenie pirotechniczne.

Jednym z zasadniczych szkoleń prowadzonych podczas kursu dla funkcjonariuszy kierowanych do wykonywania zadań w placówkach dyplomatycznych znajdujących się w strefie działań wojennych oraz zagrożonych terrorystycznie jest szkolenie pirotechniczne, prowadzone dwuetapowo:

- zajęcia teoretyczne,
- zajęcia praktyczne (w tym zajęcia na poligonie).

Szkolenie ma na celu jak najlepsze przygotowanie funkcjonariuszy do służby w regionach, w których trwają działania zbrojne oraz występuje wysokie zagrożenie atakami terrorystycznymi. Szkolenia te odgrywają niebagatelną rolę w ogólnym przygotowaniu funkcjonariusza do działania w specyficznych warunkach,

⁶ Szerzej, Dziubek I.T.: Siły Zbrojne RP w działaniach antyterrorystycznych, [w:] Wojna z terroryzmem w XXI wieku, red. B. Hołyst, K. Jałoszyński, A. Letkiewicz, WSPoL, Szczytno 2009, s. 277.

gdyż większość zagrożeń w tych rejonach związana jest z użyciem ładunków wybuchowych. Kadra instruktorska prowadząca szkolenie to funkcjonariusze z dużym doświadczeniem zdobytym w czasie służby w tych regionach.

Podczas pierwszego etapu funkcjonariusze biorący udział w szkoleniu zostają zapoznani przez instruktorów z zagrożeniami związanymi z użyciem materiałów wybuchowych (urządzeń wybuchowych), a także z pojęciem terroryzmu bombowego oraz z taktyką działania grup terrorystycznych na świecie. Instruktorzy wspólnie ze szkolonymi dokonują analizy zdarzeń, podczas których doszło w ostatnim czasie do ataków z użyciem materiałów wybuchowych oraz przyjętej w związku z nimi prewencyjnej taktyki działania formacji policyjnych i wojska. Analiza kończy się wnioskami. W dalszej części szkolenia funkcjonariusze poznają rodzaje materiałów wybuchowych, ich właściwości i przeznaczenie. Szkoleni mają możliwość zobaczenia i sprawdzenia, jak pachną czy wyglądają materiały wybuchowe produkowane fabrycznie oraz te, które wykonane zostały metodą domową przy wykorzystaniu ogólnodostępnych komponentów i używane są przez terrorystów do przeprowadzenia zamachów bombowych. Dodatkowo każdy funkcjonariusz na przykładach replik poznaje budowę urządzeń wybuchowych używanych w atakach terrorystycznych. Jest to wiedza niezbędna dla zachowania zasad bezpieczeństwa oraz uniknięcia ataku terrorystycznego z użyciem materiałów wybuchowych podczas przemieszczania się pojazdem lub w trakcie prowadzenia kontroli osób i bagażu.

W etapie drugim, podczas zajęć praktycznych, instruktorzy kładą szczególny nacisk na umiejętne podejmowanie przez szkolonych właściwych działań profilaktycznych w czasie wykonywania zadań, które mają na celu niedopuszczenie do zaistnienia zagrożenia na terenie placówki dyplomatycznej i w jej otoczeniu. Uczą oceny sytuacji oraz umiejętności określenia strefy bezpiecznej, jaką należy przyjąć w sytuacji zetknięcia się z urządzeniami i materiałami wybuchowymi umieszczanymi w pojazdach samochodowych i w różnych opakowaniach, np. tezcze, pudełku, a ponadto realizacji procedur postępowania w przypadku wykrycia materiałów wybuchowych oraz substancji niebezpiecznych oraz procedur ewakuacyjnych w sytuacji zagrożenia. Podczas ćwiczeń praktycznych funkcjonariusze zapoznani zostają ze sprzętem detekcyjnym, m.in. z tzw. stacjonarną „bramką pirotechniczną”, przenośnym ręcznym detektorem metalu i urządzeniem rentgenowskim do sprawdzania zawartości bagażu oraz uczą się ich obsługi. W tej części, gros czasu poświęca się na interpretację obrazu urządzenia rentgenowskiego tak, aby funkcjonariusz wiedział na co zwracać uwagę podczas prowadzenia kontroli i odróżniać rzeczy znajdujące się w bagażu. Szkoleni zostają zapoznani także z techniką przeprowadzania kontroli osób i bagażu bez użycia ww. urządzeń, z zachowaniem szczególnych zasad bezpieczeństwa podczas dokonywania tych czynności. Ponadto poznają zasady wyboru miejsca na Punkt Kontroli Pirotechnicznej dla ruchu osobowego oraz uczą się praktycznie go organizować.

Zajęcia poligonowe z użyciem materiałów wybuchowych mają na celu pokazanie ich niszczycielskiego działania i uświadomienia szkolonym skutków ich użycia. W tym celu do pokazu wykorzystuje się różne przedmioty, konstrukcje i wraki pojazdów. W czasie zajęć poligonowych funkcjonariusze zapoznani zostają także z zasadami praktycznego prowadzenia rozpoznania obiektów i pomieszczeń oraz tras przejazdów, a następnie uczestniczą, według przygotowanego wcześniej scenariusza, w działaniach pozoracyjnych, podczas których prowadzą praktyczne rozpoznanie pojazdów na obecność materiałów wybuchowych, przedmiotów niebezpiecznych i urządzeń wybuchowych.

W ostatniej fazie praktycznego ćwiczenia poligonowego łączy się wiedzę teoretyczną i praktyczną zdobytą podczas szkolenia pirotechnicznego z taktyką działania grupy ochronnej. Funkcjonariusze otrzymują zadanie przemieszczenia się w kolumnie samochodowej z punktu A do punktu B. W czasie jego realizacji dokonuje się zatrzymania kolumny w miejscu planowanym, w którym będzie przebywała osoba ochraniająca, a także w miejscu nieplanowanym przez dowódcę grupy ochronnej. Funkcjonariusze są zmuszeni prowadzić działania zgodnie z procedurą sprawdzenia „5/25”, czyli sprawdzić teren w odległości 5 m od miejsca postoju na obecność urządzeń wybuchowych i 25 m od miejsca postoju w poszukiwaniu innych śladów, które mogą wskazywać na umieszczenie takich urządzeń. Technika ta jest jedną z najskuteczniejszych, ponieważ odpowiednio wyszkolony funkcjonariusz jest w stanie wykryć ładunek wybuchowy i odpowiednio zareagować, a tym samym zminimalizować zagrożenie dla całej grupy ochronnej.

Mimo stosowania zabezpieczeń fizycznych i technicznych dla ochrony najwyższych organów władzy, na świecie odnotowuje się przykłady skutecznych zamachów na ich życie. Nie ma bowiem praktycznej możliwości odizolowania osób podlegających ochronie od świata zewnętrznego, co stanowiłoby ich stuprocentowe zabezpieczenie. Sytuacja taka uniemożliwiłaby przedstawicielom najwyższych organów władzy sprawowanie ich funkcji⁷.

Reasumując, należy zauważyć, że liczba podkładanych na świecie ładunków wybuchowych, zarówno przez terrorystów, jak i grupy przestępcze, świadczy o wysokim stopniu zagrożenia tego typu zamachami. Dlatego właściwe przygotowanie funkcjonariuszy z zakresu pirotechniki stanowi bardzo ważny element szkolenia przygotowującego do działań w strefach wojennych⁸. Aby osiągnąć maksimum wiedzy niezbędnej do realizacji zadań nieodzowne są umiejętności z zakresu taktycznego przemieszczania się w kolumnie samochodowej.

Jednym z głównych zadań funkcjonariuszy formacji policyjnych jest m.in. zapewnienie bezpieczeństwa osobie objętej ochroną w czasie przejazdów samochodem, w kolumnie pojazdów oraz przemieszczania się innymi środkami trans-

⁷ Jałoszyński K.: Współczesny wymiar antyterroryzmu, Wydawnictwo TRIO Collegium Civitas, Warszawa 2008, s. 194.

⁸ Por. Jałoszyński K.: Współczesny..., s. 202.

portu. Nieodzownym jest wszechstronne wyszkolenie taktyczne kierowców wyjeżdżających w strefę działań wojennych, wysoka jakość ich umiejętności jest gwarantem zminimalizowania skutków bezpośredniego zamachu jak również przeciwdziałania jemu.

Stanowisko kierowcy może pełnić osoba posiadająca prawo jazdy oraz zaświadczenie upoważniające do prowadzenia pojazdów służbowych zgodnie z posiadanymi uprawnieniami. Warunkiem otrzymania takiego dokumentu jest spełnienie wymagań w zakresie badań lekarskich, psychologicznych oraz prawa o ruchu drogowym. W sytuacjach szczególnych podyktowanych zagrożeniem utraty zdrowia i życia, dopuszczalne jest prowadzenie pojazdu przez każdego funkcjonariusza.

Na kierowcy spoczywa odpowiedzialność za każdorazowy przegląd samochodu do wyjazdu. Niezmiernie ważnym elementem przygotowania jest bieżąca kontrola stanu technicznego poprzedzająca podróż z osobą ochranianą. Wbrew pozorom jest to niezwykle odpowiedzialna funkcja w grupie ochronnej, szczególnie w strefach działań wojennych, gdyż podczas wyjazdów w tzw. „czerwonej strefie”⁹ samochód opancerzony jest jedyną bezpośrednią ochroną zarówno dla VIP-a, jak również całej grupy ochronnej.

W związku z koniecznością prowadzenia działań ochronnych z użyciem pojazdów samochodowych w często nieznanym terenie, z wrogo nastawioną ludnością zamieszkującą niebezpieczne regiony świata, do których kierowani są funkcjonariusze, istnieje uzasadniona względami bezpieczeństwa potrzeba wyposażenia funkcjonariuszy w niezbędną wiedzę oraz umiejętności planowania i organizowania takich przejazdów.

Szkolenie samochodowe realizowane jest poprzez zapoznanie z budową pojazdów, zasadami ich obsługi i eksploatacji oraz naukę dokonywania podstawowych napraw i usuwania awarii. Ponadto kierowca zostaje zapoznany z oporządzeniem i zabezpieczeniami pojazdów, zasadami bezpieczeństwa podczas poruszania się pojazdami w czasie wykonywania zadań ochronnych w warunkach czasu pokoju oraz w obliczu zagrożeń terrorystycznych i prowadzonych działań zbrojnych. Podczas zajęć przekazywana jest wiedza dotycząca prowadzenia aktywnej obrony z wykorzystaniem pojazdów i ewakuacji pojazdami z zagrożonego rejonu oraz podstawowych manewrów jazdy ochronnej: po prostej, po łukach, w terenie, podczas hamowania, ruszania i zatrzymania oraz jazdy jako pojazd uprzywilejowany. Ponadto szkolenie obejmuje naukę jazdy ochronnej w kolumnach w zależności od rodzaju terenu i przewidywanych zagrożeń, zatrzymania pojazdu w celu organizacji obrony okrężnej w terenie otwartym oraz zatrzymania pojazdu w terenie zabudowanym, w miejscach bezpiecznych, w gotowości do natychmiastowego odjazdu z zagrożonego rejonu.

W czasie szkolenia szczególną uwagę zwraca się na zachowanie podczas wykonywania manewrów, stałego kontaktu radiowego pomiędzy pojazdami tworzą-

⁹ Czerwona strefa – obszar o wysokim stopniu zagrożenia.

cymi kolumnę. Każdy funkcjonariusz kierowca zobowiązany jest do przećwiczenia wszystkich elementów taktycznych niezbędnych do wykonania powierzonego zadania. Ideałem jest osiągnięcie stanu, gdy wszyscy kierowcy w kolumnie działają jak „jeden organizm”, ściśle ze sobą współpracując i przewidując wzajemne reakcje. Wymaga to zaawansowanego treningu, podczas którego funkcjonariusze winni zamieniać się funkcjami na różnych stanowiskach, dla lepszego zrozumienia ról poszczególnych osób funkcyjnych w pojeździe podczas przejazdu.

W ramach szkolenia praktycznego z taktyki jazdy ochronnej samochodami specjalnymi ćwiczy się umiejętność zamiany uszkodzonego z powodu awarii lub wskutek zamachu pojazdu na sprawny. Związane jest to z koniecznością ewakuacji osoby ochranianej. Każda sytuacja jest inna i wymaga błyskawicznej oceny i każdorazowo podejmowania decyzji o możliwie najlepszym, najszybszym i najskuteczniejszym wariantcie ochronnym.

Taktyka działań ochronnych w czasie zamachu na kolumnę pojazdów wynika z wniosków z analizy taktyki działań zamachowców. Różnorodność ataków przeprowadzonych dotychczas na kolumny samochodowe sił koalicyjnych w Iraku i Afganistanie jest najlepszym dowodem na potrzebę przeprowadzania bardzo zróżnicowanych szkoleń o szerokiej specjalizacji, zarówno dla kierowców, jak i dla „operatorów”¹⁰.

Poniżej kilka przykładów taktyki działania zamachowców, których celem są kolumny samochodowe:

- zamachy na kolumny pojazdów ochronnych przeprowadzane są z użyciem materiałów wybuchowych (IED – Improvised Explosive Device) dla wysadzenia w powietrze samochodu prowadzącego kolumnę na trasie przejazdu. Zniszczony w ten sposób pojazd staje się przeszkodą blokującą pozostałe samochody kolumny i ułatwiającą ostrzał bronią maszynową, obrzucenie granatami lub coraz częściej ostrzał z granatników i ręcznych wyrzutni rakiet ziemia-ziemia z zorganizowanej zasadzki. Dla zwiększenia skuteczności ataku dodatkowo zamachowcy coraz częściej zdalnie odpalają kolejny ładunek wybuchowy w tyle zablokowanej kolumny, odcinając możliwe drogi odwrotu,
- najbardziej popularną metodą zamachu terrorystycznego stały się samochody pułapki (SVBIED – Suicide Vehicle Borne Improvised Explosive Device), które wykorzystywane są do niszczenia kolumn samochodowych osób ochranianych bądź też kolumn wojskowych. Siła rażenia ładunku potrafi być tak duża, że potrafi zniszczyć budynki lub doszczętnie pancerne auta. Najczęściej samochód pułapka wjeżdżał w kolumnę samochodów opancerzonych i kierowca detonował ładunek w odpowiednim momencie. Używano ich także do niszczenia placówek ważnych dla interesu państwa. Zamachowiec – samobójca (SBIED – Suicied Borne Improvised Explosive Device) to kolejny akt terrorystyczny polegający na próbie samobójczej detonacji ładunku wybuchowego, skrytego na

¹⁰ Operator – funkcjonariusz odpowiedzialny za prowadzenie obserwacji w wyznaczonym sektorze oraz obsługę przydzielonej jednostki broni.

własnym ciele w celu dokonania zniszczenia. Najczęściej dokonywany na dużych bazarach i skupiskach ludzi,

- wariantem ataku – zamachu jest próba zatrzymania kolumny pojazdów ochronnych przez samochody zamachowców blokujące drogę, po której porusza się kolumna w celu zniszczenia jej w urzędzonej zasadzce. Polega ona podobnie jak w poprzedzającym przykładzie na zablokowaniu kolumny z przodu jak również uniemożliwieniu wycofania się pojazdów grupy ochronnej. Prawidłową reakcją dowódcy kolumny winno być podjęcie natychmiastowej decyzji o próbie przebicia się i oddaleniu się ze strefy zagrożenia,
- tzw. mobilne zamachy na kolumnę ochronną, polegające na ostrzelaniu jej przez zamachowców z pojazdów poruszających się równoległe do kolumny ochronnej, przy użyciu broni maszynowej,
- coraz większym zagrożeniem są tzw. bomby magnetyczne. Największym niebezpieczeństwem jest to, że może być ona przyczepiona w dowolnym momencie podczas przejazdu kolumny do pojazdu, np. przez przejeżdżającego motocyklistę bądź przechodnia. Jedynym przeciwdziałaniem zapobiegawczym jest permanentna obserwacja otoczenia przez operatorów i błyskawiczna reakcja w sytuacji wystąpienia przytoczonego zagrożenia.

Z uwagi na powyższe, niezbędne jest przygotowanie funkcjonariusza – kierowcy do technicznego, ofensywnego i defensywnego prowadzenia samochodu, które wymaga wysokich kwalifikacji i gruntownego wyszkolenia.

Ćwiczenia i ciągłego doskonalenia wymagają, m.in.:

- umiejętność zachowywania stałej bezwzględnej czujności podczas przejazdu oraz pełnej świadomości mogącej zaistnieć sytuacji i zagrożenia,
- sprawność w wykorzystywaniu lusterek wstecznych i bocznych do prowadzenia obserwacji,
- prowadzenie z „wyprzedzeniem” – antycypując potencjalne zagrożenia.

Ponadto kierowca powinien:

- umieć zachowywać odpowiednią odległość manewrową między samochodem własnym a samochodami poprzedzającymi,
- jeździć, w miarę możliwości, pasem najbliższym środka drogi lub po „szybkiej” stronie tras wielopasmowych,
- sprawnie utrzymywać stałą kontrolę nad prowadzonym samochodem.

Niemniej ważnym zadaniem dla prowadzącego pojazd jest:

- umiejętność stałego rozważania i planowania działań defensywnych lub ofensywnych w wypadku zamachu – ataku,
- wyrobienie nawyku dbałości o doskonały stan techniczny i właściwą eksploatację samochodu,
- znajomość wszystkich tras przejazdów.

Doskonałe opanowanie powyższych umiejętności jest gwarantem zminimalizowania zagrożenia, a w sytuacji bezpośredniego zamachu, odpowiednio szybkiej i skutecznej reakcji.

Reasumując, ze względu na specyficzne warunki (temperatura, zapylenie, ilość wyposażenia, które każdy funkcjonariusz ma obowiązek posiadać), służba w rejonach podwyższonego zagrożenia wymaga od funkcjonariuszy bardzo wysokiej sprawności fizycznej.

Z uwagi na specyfikę służby funkcjonariusze zobowiązani są stale łączyć dążenie do uzyskania możliwie najwyższej sprawności fizycznej z działaniami pozwalającymi wypracować odpowiednio wysoką odporność psychiczną, bowiem zwiększa to szanse pomyślnego wykonania najtrudniejszych wyzwań i zadań. Przygotowanie to obejmuje szkolenie fizyczno-obronne.

Dla funkcjonariuszy, którzy podczas wykonywania zadań ochronnych w warunkach wojennych znajdują się niejednokrotnie w sytuacjach ekstremalnych, forma psychiczna i stan zdrowia decyduje o jakości wykonywanych zadań.

Szkolenie fizyczno-obronne z założenia dzieli się na dwa zasadnicze bloki treningowe:

- kształtowanie ogólnej sprawności fizycznej,
- nauczanie i doskonalenie specjalistycznych umiejętności stosowania siły fizycznej jako środka przymusu bezpośredniego, w formach technik obezwładniania, unieruchamiania, przeszukiwania i konwojowania osób.

Zadaniem treningu ogólnorozwojowego jest wykształcenie wysokiego poziomu wydolności organizmu funkcjonariuszy i ich cech psychomotorycznych pozwalających znieść trud służby w różnych, nierzadko ekstremalnych warunkach. Doskonałymi ćwiczeniami podnoszącymi na możliwie najwyższy poziom kondycję, sprawność i wytrzymałość fizyczną są wykonywane, w różnych warunkach terenowych i pogodowych, wszelkie formy lekkoatletyczne, np. marsze, biegi, skoki, rzuty oraz pływanie czy jazda na rowerze, gwarantujące sprostanie obowiązkom o charakterze specjalistyczno-zawodowym, częstokroć wykonywanym bez wyraźnych limitów czasowych, a podyktowanych sytuacyjnymi potrzebami w służbie.

Zadaniem bloku drugiego jest nauczanie i doskonalenie umiejętności aktywnej obrony i walki wręcz w bezpośrednim kontakcie z przeciwnikiem bądź wieloma przeciwnikami – bez użycia niebezpiecznych narzędzi (broni) oraz walki z ich wykorzystaniem. Podczas zajęć funkcjonariusze doskonalą techniki uderzeń, rzutów, chwytów obezwładniających w postaci trzymań, unieruchomień, dźwigni i duszeń, które wykorzystuje się w walce z przeciwnikiem, a także sposoby odbierania broni przeciwnikowi i wykorzystania jej przeciwko niemu.

Techniki dobierane są w taki sposób, aby ich struktura była zbieżna z naturalnymi odruchami człowieka, uzewnętrzniającymi się w reakcjach na sytuacje wysoce stresogenne. Proces nauczania planowany jest w kierunku transformacji tych odruchów w użyteczne umiejętności techniczno-taktyczne. Eliminacji z nauczania podlegają techniki, które w warunkach realnego, niespodziewanego ataku są niewykonalne lub trudne do wykonania, wymagają przewagi fizycznej, co w razie niepowodzenia daje zbyt duże ryzyko zranienia lub utraty zdrowia, a zwłaszcza życia funkcjonariusza.

Niemniej ważnym jak poziom sprawności fizycznej jest wysoka odporność psychiczna podczas wysiłku. Można wyodrębnić dwa aspekty tego zagadnienia: pierwszy jest związany z reakcją na wzrastające obciążenie treningowe, drugi z zachowaniem w momentach decydujących na uzyskany wynik (zdolność do krótkotrwałego dodatkowego wysiłku). Reakcja psychiczna, która jest możliwa do zaobserwowania podczas wysiłku fizycznego jest bardzo ważna przy określaniu odporności funkcjonariusza na stres podczas działań bojowych¹¹.

Z uwagi na powyższe, niezbędnym jest prowadzenie zajęć nauczających i doskonalących z walki wręcz w dwóch etapach, które poprzez swoją kompilację przyniosą najbardziej pożądany efekt w sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia.

Pierwszy etap – walka wręcz bez broni w oporządzeniu obejmuje pady i przewroty w pełnym oporządzeniu, ciosy i obronę przed ciosami, kopnięcia i obronę przed kopnięciami, uwalnianie z obchwyków, duszenia i obronę przed duszeniem oraz rzuty i obalenia oraz obronę przed nimi.

Drugi etap – walka wręcz przy użyciu broni lub innych niebezpiecznych narzędzi i elementów wyposażenia indywidualnego obejmuje walkę wręcz w pełnym oporządzeniu, doskonalenie obrony w walce z przeciwnikiem używającym broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, doskonalenie walki wręcz z wykorzystaniem broni i innych niebezpiecznych narzędzi. Ponadto zawiera doskonalenie walki „w parterze” oraz techniki interwencji i aktywnej obrony w środkach transportu m.in. kołowego (samochody, wozy bojowe itp.), szynowego (pociągi, tramwaje itp.), wodnego (łódzie, jachty, okręty, promy itp.), lotniczego (samoloty, śmigłowce itp.).

Każde ćwiczenie poprzedzone jest pokazem i omówieniem ze zwróceniem uwagi na istotne elementy dla prawidłowego, skutecznego i bezpiecznego wykonania. Strukturę ruchów utrwała się poprzez wielokrotne powtarzanie, aż do powstania nawyku ruchowego (min. 3500 prawidłowych powtórzeń wg specjalistów izraelskiej walki wręcz Krav Maga), który doskonalili się następnie w różnych sytuacjach ze zmienną intensywnością stosowną do poziomu wytrenowania.

Sposoby realizacji zajęć nie powinny ograniczać indywidualnej inicjatywy instruktorów do ich wzbogacania o własną wiedzę, doświadczenia i umiejętności, pod warunkiem, że zakładane cele zostaną osiągnięte.

Przed rozpoczęciem intensywnych ćwiczeń fizycznych należy pamiętać o stosownej rozgrzewce zależnej od temperatury otoczenia, by uniknąć urazów i kontuzji, a po zakończeniu sesji treningowej o powolnym wyprowadzeniu organizmu ze stanu podwyższonej gotowości oraz uspokojeniu.

Nadmierne obciążenie organizmów funkcjonariuszy może doprowadzić do kontuzji, stąd należy stopniowo zwiększać intensywność i ilość ćwiczeń oraz charakter ich złożoności i poziom niebezpieczeństwa. Systematyczność szybko pozwala zauważyć efekty. Nie wolno zniechęcać się początkowymi niepowodzeniami.

¹¹ Por. Jałoszyński K.: Pododdział antyterrorystyczny..., op. cit., s. 29.

Ze względu na prawidłowość procesu szkolenia i samodoskonalenia funkcjonariuszy zawsze należy korzystać z rad i wskazówek instruktorów, aby uniknąć urazów i kontuzji, co pozwala zminimalizować czas niezbędny dla osiągnięcia najwyższej formy.

Trening fizyczny to ciężka praca. Jednak w miarę upływu czasu coraz łatwiej przychodzi wykonywanie kolejnych, coraz bardziej skomplikowanych ćwiczeń i coraz większą sprawiają one przyjemność stając się najpierw dobrym zwyczajem, potem przyzwyczajeniem, aż w końcu pożądanym „nałogiem”.

Reasumując, obok szkoleń specjalistycznych z zakresu taktyki, pirotechniki czy zajęć fizyczno-obronnych, odrębną częścią są szkolenia uzupełniające, które wynikają z potrzeby realizacji różnorodnych zadań powierzanych funkcjonariuszom.

Szkolenie specjalistyczne obejmuje wszystkie dziedziny wiedzy, które mają lub mogą mieć zastosowanie podczas działań ochronnych. Kwalifikacje w tym zakresie są zdobywane na kursach specjalistycznych przy pomocy instruktorów, również spoza formacji. Wynika to z potrzeby uzyskania odpowiednich uprawnień, których nadawanie jest określone odpowiednimi przepisami¹². Szkolenie specjalistyczne może być w każdej chwili rozszerzone na podstawie analizy potrzeb wykorzystania określonych umiejętności w działaniach¹³.

Kluczową częścią ogólnego przygotowania funkcjonariuszy do działań na polu walki jest szkolenie paramedyczne. Należy bowiem zdać sobie sprawę, iż w rejonach zagrożenia wojennego wysoce prawdopodobne jest wystąpienie sytuacji, w której funkcjonariusz grupy ochronnej bądź osoba ochraniająca może potrzebować natychmiastowej pomocy. Sytuacje te mogą wynikać z prozaicznych przyczyn typu zasłabnięcie bądź niegroźne kontuzje aż po rany postrzałowe, amputacje kończyn i rozległe urazy. Kompleksowa wiedza z zakresu szeroko pojętej paramedycyny (Czerwonej Taktyki¹⁴) jest gwarantem skutecznych działań na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej.

Biorąc pod uwagę wielokulturowość miejsc pełnienia służby funkcjonariuszy oraz zróżnicowanie położenia geograficznego placówek dyplomatycznych znajdujących się w strefach działań wojennych, zasadnym jest szkolenie funkcjonariuszy z zakresu podstaw języka obcego obowiązującego w danym kraju. Szkolenie językowe obejmuje naukę i doskonalenie w posługiwaniu się językami obcymi do możliwie największej biegłości w czytaniu, pisaniu, rozumieniu ze słuchu oraz swobodnym wypowiedzaniu się na różne tematy, w tym specjalistyczne, ze względu na charakter wykonywanych zadań. Językiem obcym najbardziej użytecznym ze względu na światową popularność i uniwersalizm, wskaza-

¹² Por. Jałoszyński K.: *Pododdział...*, s. 33.

¹³ Tamże, s. 34.

¹⁴ Czerwona taktyka – to powiązanie medycyny pola walki z taktyką szturmową. To system ściśle połączonych działań mających za zadanie ewakuację z miejsca bezpośredniej walki. Jej głównym celem jest ratowanie życia rannym przy wykorzystaniu odsłok, odparcia ataku i udzielenia pomocy przedmedycznej.

nym do szkolenia ze względu na konieczność porozumiewania się z sojusznikami, jest język angielski. Szkolenie językowe powinno uwzględniać również naukę i doskonalenie języków obcych uzupełniających (dodatkowych). Najbardziej wskazaną byłaby umiejętność porozumiewania się mową naszych sąsiadów oraz potencjalnych przeciwników i sojuszników. Do grupy tej zaliczyć należy języki obce, np. wielkomocarstwowe – niemiecki, rosyjski oraz niszowe – ukraiński, litewski, białoruski, a także języki państw postkolonialnych umożliwiających porozumiewanie się w wielu krajach znajdujących się niemal na wszystkich kontynentach, np. hiszpański, francuski, włoski i państw nekolonialnych – rosnących w siłę w różnych rejonach globu, najlepiej wielkomocarstwowych, mających coraz większy wpływ i odgrywających coraz poważniejsze role w światowej polityce gospodarczej i bezpieczeństwa: chiński, japoński, hebrajski, arabski, ale również niezbędnych w newralgicznych strefach zagrożeń światowego bezpieczeństwa¹⁵.

Z uwagi na trudne warunki pracy i niesprzyjające ukształtowanie terenu, w ramach kształcenia specjalistycznego wskazanym jest przeszkolenie wysokościowe. Dotyczy ono wybranych elementów alpinizmu miejskiego i zjazdów na linach (w tym na grubej tzw. „szybkiej” linie, bez asekuracji, ze śmigłowców). Obejmuje opanowanie umiejętności korzystania z wysokościowego sprzętu wspinaczkowego i asekuracyjnego dla celów zabezpieczenia i ewakuacji własnej oraz osób ochranianych, podczas wykonywania zadań służbowych, a ponadto umiejętności stosowanych w sytuacjach wymagających radzenia sobie na wysokościach w terenie zabudowanym lub w górach, ewentualnie w nadzwyczajnych sytuacjach przy wykorzystaniu środków transportu powietrznego. W programie szkolenia obowiązkowo prowadzone są zajęcia praktyczne z wiązania węzłów, w tym tych, które mają zastosowanie nie tylko we wspinaczce, ale także w turystyce, żeglarstwie i rybołówstwie oraz w survivalu – do budowy schronień, zastawiania pułapek, zaplatania sieci, sporządzania nosideł itp. „Wysokościówka” jest sprawdzianem umiejętności pokonywania przez funkcjonariuszy naturalnego lęku wysokości i stresu negatywnego.

Ze względu na szeroki zasięg geograficzny wykonywanych zadań, niezbędnym jest szkolenie wodne w zakresie doskonalenia umiejętności pływania i ratownictwa wodnego oraz elementów nurkowania swobodnego, a także żeglownia i sportów motorowodnych, warunkujące bezpieczne, szybkie i skuteczne podróżowanie oraz dające szansę przetrwania i ochrony życia, zdrowia i wolności funkcjonariuszy i osób ochranianych korzystających z form transportu wodnego śródlądowego lub pełnomorskiego albo mogących znaleźć się w środowisku wodnym w wyniku okoliczności nieprzewidzianego niebezpieczeństwa lub katastrofy.

¹⁵ Szerzej, Elak L., *Konflikty zbrojne – zarys problemu*, [w:] *Wojna i pokój przedmiotem badań polemologiczno-irenologicznych*, AON, Warszawa 2012, s. 205.

Szkolenie śnieżno-lodowe obejmuje naukę oraz doskonalenie poruszania się i jazdy różnymi środkami umożliwiającymi pokonywanie terenu pokrytego śniegiem oraz skutego lodem (narty zjazdowe i snowboard, narty biegowe i skiturowe, blade'y, rakiety śnieżne, raki i sprzęt skialpinistyczny, skutery śnieżne itp.). Wykorzystywanego w warunkach swobodnego korzystania w celu przemieszczania się, a docelowo konieczności ochrony, asekuracji i ewentualnego poszukiwania, ratownictwa i ewakuacji osób ochraniających korzystających z takich metod, form i środków transportu służbowo bądź rekreacyjnie. Ponadto, stosowanego w warunkach nagłej, nieprzewidzianej konieczności, niebezpieczeństwa lub katastrofy.

Szkolenie spadochronowe obejmuje naukę i doskonalenie wykonywania bezpiecznych skoków spadochronowych z różnych wysokości i środków transportu lotniczego, a także z wysokich architektonicznych lub naturalnych obiektów stałych, wykonywanych w celu zapewnienia bezpiecznej ewakuacji własnej i osób ochraniających, w warunkach zagrożenia osób i urządzeń oraz awarii środków lotniczych i konieczności ucieczki z obiektów stałych. Szkolenie spadochronowe, podobnie jak wysokościowe jest sprawdzianem umiejętności pokonywania przez funkcjonariuszy naturalnego łęku wysokości i stresu negatywnego.

Ze względu na zwyczaje, pasje i tradycje jeździeckie osób ochraniających, w skład kształcenia specjalistycznego wchodzi szkolenie obejmujące naukę jazdy konnej. Wymaga to umiejętności obchodzenia się ze zwierzętami, często nieprzewidywalnymi pod względem zachowań, które stanowią utylitarny i przyjemny środek transportu oraz sposób sportowo-rekreacyjnego spędzania czasu prywatnego przez niektóre osoby ochraniające. Oprócz nauczania i doskonalenia umiejętności jazdy konnej, szkoleni winni poznać procedury organizacji i udzielania pomocy oraz ewakuacji w razie wypadków (najczęściej „poniesień” i upadków w wyniku „zrzutek”, pogryzień, stratowań i kolizji), zarówno jeźdźcom, jak i poszkodowanym osobom postronnym.

Kolejnym elementem wpływającym na kompleksowe przygotowanie funkcjonariuszy do pełnienia obowiązków na placówce dyplomatycznej są bloki wykładowe z wybranych przedmiotów. Na zajęciach realizowany jest program m.in z zakresu podstaw prawnych i ochrony informacji niejawnych. Uczestnik szkolenia po zakończeniu przedmiotu winien umieć wymienić akty prawne dotyczące osób delegowanych do wykonywania obowiązków służbowych w strefie działań wojennych, omówić uprawnienia publiczno-prawne, znać prawa i obowiązki funkcjonariuszy formacji policyjnych w trakcie wykonywania zadań służbowych oraz znać ogólne zasady pełnienia służby w placówce dyplomatycznej. Natomiast po zajęciach z zakresu ochrony informacji niejawnych funkcjonariusz powinien umieć przestrzegać standardów ochrony, jakie powinno się stosować wobec nośników elektronicznych służących do utrwalania informacji niejawnych oraz określić i stosować zasady ochrony fizycznej obowiązujące w placówkach dyplomatycznych. Ponadto winien znać tryb, zasady oraz sposoby udostęp-

niania informacji niejawnych, wymienić metody oraz środki zabezpieczenia danych osobowych przetwarzanych w systemach teleinformatycznych, przestrzegać zasad wytwarzania, udostępniania, bezpieczeństwa teleinformatycznego oraz ochrony fizycznej dokumentów (materiałów niejawnych).

Integralną częścią szkolenia uzupełniającego jest zapoznanie funkcjonariuszy ze specyfiką przyszłego rejonu działań. W szczególności dotyczy ono znajomości kultury, hierarchii społecznej, wyznawanej religii, czynników środowiskowych, fauny i flory oraz podstaw języka obowiązującego w danym kraju. Powyższa wiedza jest nieodzowna w kontaktach z miejscową ludnością, gdyż pewne zachowania normalne w krajach europejskich mogą być odebrane za zniewagę przez ludność etniczną.

Nauczanie Dobrych Manier (*Savoir-vivre*) i reguł Protokołu Dyplomatycznego obejmuje zapoznanie i naukę właściwego, godnego oraz kulturalnego zachowania funkcjonariuszy realizujących zadania ochronne w urzędach, instytucjach oraz podczas oficjalnych przyjęć, spotkań, świąt i imprez wymagających stosownego do okoliczności i miejsca postępowania zgodnie z protokołem dyplomatycznym oraz ubioru zgodnego z obowiązującymi zwyczajami.

Reasumując, należy podkreślić, iż kompleksowe przeszkolenie z wyżej wymienionych zagadnień daje odpowiednio wysokie umiejętności do realizacji zadań w strefie podwyższonego zagrożenia. Wysoka jakość wyszkolenia funkcjonariuszy może mieć decydujący wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa osobie ochranianej. W sytuacji bezpośredniego zagrożenia jest gwarantem skutecznego przeciwdziałania i minimalizacji skutków.

Reasumując należy zauważyć, że charakter współczesnych konfliktów zbrojnych i występujących zagrożeń oraz wykonywanych w ich obliczu zadań ochronnych nakłada na kierownictwo formacji obowiązek wszechstronnego i specjalistycznego wyszkolenia podległych funkcjonariuszy. Wyszkolenie nie tylko zwiększa potencjał zawodowy formacji, ale przede wszystkim umożliwia jej funkcjonowanie w warunkach pełnej profesjonalizacji, a także wpływa na zdecydowanie na bezpieczeństwo osób ochranianych i samych funkcjonariuszy.

Szkolenie dla osiągnięcia najwyższej formy działań ochronnych, szczególnie ekspertów kierowanych do wykonywania zadań ochronnych w placówkach dyplomatycznych znajdujących się w strefach działań wojennych i zagrożonych terrorystycznie oraz funkcjonariuszy realizujących zadania ochronne wobec osób objętych ochroną w kraju, winno skupiać się przede wszystkim na nauce, a następnie doskonaleniu indywidualnych umiejętności praktycznego działania w różnych warunkach i sytuacjach taktycznych¹⁶.

Kolejnym etapem winno być tworzenie i szkolenie, a następnie zgrywanie zespołów (grup ochronnych), w tym także budowanie odpowiednich relacji interpersonalnych pomiędzy funkcjonariuszami tych zespołów, poczucia więzi i koleżeństwa.

¹⁶ Por. Jałoszyński K.: *Pododdział antyterrorystyczny...*, wyd. cyt., s. 28.

Dla osiągnięcia odpowiedniego stopnia wyszkolenia funkcjonariuszy (zespołów) niezbędne jest przygotowanie i stałe doskonalenie odpowiedniej bazy szkoleniowej (sal treningowych, strzelnic, basenów, ośrodków szkolenia wysokościowego i nauczania taktyki działania w terenie zurbanizowanym, placów do szkolenia specjalistycznego kierowców, torów przeszkód, „pasów” taktycznych do ćwiczeń różnych sytuacji taktycznych itp.), a przede wszystkim doskonała, profesjonalnie przygotowana i doświadczona kadra instruktorów.

Szkolących się funkcjonariuszy (zespoły) należy wyposażać w najwyższej klasy sprzęt specjalistyczny i urządzenia, jakim posługiwać się będą podczas wykonywania przyszłych zadań ochronnych.

Efektywne szkolenie powinno być prowadzone w warunkach możliwie najbardziej zbliżonych do tych, jakie mogą zastać funkcjonariusze w miejscach prowadzenia przyszłych działań, przy stopniowym wzroście intensywności ćwiczeń i złożoności zadań.

Wskazane jest odbywanie wspólnych szkoleń specjalistycznych z funkcjonariuszami (żołnierzami) innych formacji ochronnych, krajowymi jak i zagranicznymi oraz korzystanie z ich doświadczeń.

Systematycznego śledzenia wymaga rozwój nowoczesnych technologii wojсковych, metody i środki walki oraz taktyka działania zamachowców¹⁷. Pozyskana wiedza podlegać powinna gruntownej analizie oraz formułowaniu stosownych wniosków, które należy wykorzystywać do ewentualnego przeorganizowania procesu szkolenia, doposażenia w sprzęt, wdrożenia odpowiednich środków i działań profilaktycznych, a ponadto do tworzenia nowych instrukcji i procedur.

Literatura

- [1] Dziubek I.T.: Siły Zbrojne RP w działaniach antyterrorystycznych, [w:] Wojna z terroryzmem w XXI wieku, red. B. Hołyst, K. Jałoszyński, A. Letkiewicz, WSPol, Szczytno 2009.
- [2] Elak L.: Konflikty zbrojne – zarys problemu, [w:] Wojna i pokój przedmiotem badań polemologiczno-irenologicznych, AON, Warszawa 2012.
- [3] Jałoszyński K.: Pododdział antyterrorystyczny – uzbrojenie i wyposażenie, Centrum Kształcenia Specjalistycznego „Ban Lex”, Warszawa 2001.
- [4] Jałoszyński K.: Współczesny wymiar antyterroryzmu, Wydawnictwo TRIO Collegium Civitas, Warszawa 2008.
- [5] Jałoszyński K.: Wybrane problemy szkolenia sił przeciwdywersyjnych, [w:] Właściwości dywersji i jej zwalczania. Zarys problemu, red. nauk. R. Jakubczak, B. Wiśniewski, MSWiA, Warszawa 2008.
- [6] Polak A.: Zmienny charakter współczesnych konfliktów zbrojnych, [w:] Wojna i pokój przedmiotem badań polemologiczno-irenologicznych, AON, Warszawa 2012.

¹⁷ Szerzej, Sipińska A.: Zmienność środowiska bezpieczeństwa, [w:] Edukacja na rzecz bezpieczeństwa. Wybrane problemy, red. nauk. Z. Piątek, Warszawa 2011, s. 9–12.

- [7] Siporska A.: Zmienność środowiska bezpieczeństwa, [w:] Edukacja na rzecz bezpieczeństwa. Wybrane problemy, red. nauk. Z. Piątek, Warszawa 2011.

Aneta DRÓŹDŹ

Organization and Methods Necessary to Prepare the Police Formations Officers for the Direct Security of Individuals

The preparation of the police formations officers for the direct protection of individuals requires specialist trainings. These trainings cover diverse areas such as tactical, pyrotechnical, physical, defense and specialist training. The trainings are conducted in various forms and include the following: theoretical and practical classes, camps, tests, competitions. The scope and the character of the trainings are adjusted to the present-day battle field and as well as to the changes occurring in the environment-specific tasks performed by the officers of particular police formations.

Keywords: security, danger, police officer, training, methodology, warfare.

SUMMARY